

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

Az elmúlt hónapban ülésezett az MTA-nak A Külső Tagok Jogainak Kiterjesztésével Foglalkozó Elnöki Bizottsága, és készülünk a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság tavaszi ülésére.

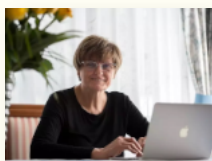
Ebben az évben Budapesten tartja konferenciáját az Amerikai Magyar Akadémikusok Társasága, közvetlenül az akadémiai közgyűlés részeként lezajló Külső Tagok Fóruma után.

Egyre több előadásról tudunk azzal a kiegészítéssel beszámolni, hogy visszanézhetők a világhálón. A járvány okozta helyzet kényszerű technikai következményeként részesei lehetnek a tudományközvetítő rendezvényeknek. Nézzék, hallgassák meg őket.

Kocsis Károly elnök

ELISMERÉSEK, DÍJAK

Karikó Katalin biokémikus, a mainzi BioNTech alelnöke, a Pennsylvanai Egyetem docense kapta a belga **Tudomány a Jövőért Solvay-díjat**. Ő kapja a spanyol **Frontiers-díjat** is.

[Bővebben:](#)[Bővebben:](#)

Golden Arrow-életmű-díjat kapott Karikó Katalin biokémikus, a mainzi BioNTech alelnöke, a Pennsylvanai Egyetem docense. Ő kapta a **Japán díjat** is anyagok és gyártás kategóriában.

[Bővebben:](#)[Bővebben:](#)

Karikó Katalin munkásságát a 2022. évi **Jessie Stevenson Kovalenko Medállal** is elismerték.

[Bővebben:](#)

A **Francia Természettudományi Akadémia külső tagjává** választották **Karikó Katalint**, akinek odaítélték a svéd **Camurus Lipidkutató Alapítvány kitiüntetését** is.

[Bővebben:](#)

Erdélyi Magyar Kortárs Kultúráért Díjat kapott **Balázs Imre József irodalomtörténész**, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem docense, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Orbán Balázs-díjat kapott **Tamási Zsolt József** történész, líceumigazgató, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem oktatója, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Idén is **Szász Levente** közgazdász, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem professzora, az MTA köztestületének külső tagja nyerte el az egyetem **Kiválósági Díját**.

[Bővebben:](#)

Oktatói Kiválóság díjban részesült **Györfy Lehel-Zoltán** közgazdász, a a Babeş–Bolyai Tudományegyetem docense, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Docensi címet ítéltek meg a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola két oktatójának: **Gazdag Vilmos** nyelvésznek és **Mészáros Livia** fizikusnak, az MTA külső köztestületi tagjainak.

[Bővebben:](#)

KUTATÁSOK

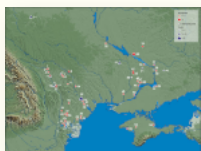
SODB
2+21

Közzétették a 2021-es
szlovákiai népszámlálás
nemzetiségekre, anyanyelvre és
felekezeti hovatartozásra vonatkozó
adatait. **Bővebben:**

A sorsukra hagyott
**máramarosi bezárt
bányák súlyos
környezetszennyező**

hatásáról foglalta össze kutatási eredményeit Hantz Péter kolozsvári biofizikus. [Bővebben:](#)

***A magyarok etelközi
elődeire*** bukkant rá ásatásai
közben Vitalij Szinyika
moldáv régész.

Bövebben:

 SAPIENTIA
ERDÉLYI MAGYAR
TUDOMÁNYEGYETEM

A székelyföldi *Szent Anna-tó*
vízminőségével kapcsolatos
kutatásokról nézhetnek meg beszámolót
a világhálón.

Bövebben:

A vajdasági magyarok elvándorlási hajlandóságáról

készített felmérést a zentai Identitás
Kisebbségkutató Műhely.

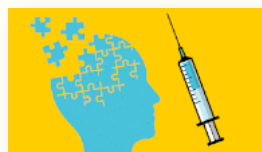
Bövebben:

A székegyföldi oltáaszkepticizmussal

kapcsolatos attitűdökről készített
felmérést a kolozsvári Bálványos Intézet.

Bövebben:

Kotta Ibolya
pszichológus és
munkatársai a Babeş–
Bolyai Tudomány-
egyetemen egy **többdimenziós skálát
dolgoztak ki a COVID-19 oltásokkal
szembeni bizonytalanság/hezitálás
mérésére.**

Bővebben:

**Momentum
Doctorandus**

Megújult a **Kárpátaljai Tudományos Adatbank.**

Bövebben:

Külhoni magyar tudósokat is fogad az MTA Vendégkutatói programja.

Bővebben:

SZERVEZETI HÍREK

Pro Bono Publico
egyetemi konzorciumot
 hozott létre a Sapientia
 Erdélyi Magyar
 Tudományegyetem, a Partiumi Keresztény
 Egyetem és a Protestáns Teológiai Intézet.

Bövebben:

Bemutatta *nemzetközi együttműködési projektjeit* a *Sapiientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem*.

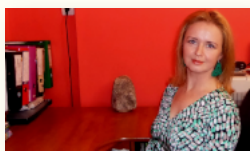
Bövebben:

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

4. oldal

A II. Rákóczi Ferenc
Kárpátaljai Magyar
Főiskola **Hodinka
Antal Nyelvészeti**

Kutatóközpontjának új vezetője van:
Hires-László Kornélia szociológus,
nyelvészeti, a főiskola docense,
az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

PUBLIKÁCIÓK

Budapesten jelent meg **Fedinec
Csilla–Font Márta–Szakál Imre**
(az MTA köztestületének külső
tagja)–**Varga Beáta: Ukrajna
története: régiók, identitás, államiság**
című kötete.

[Bővebben:](#)

Külhoni magyar kutatók tanulmányaival jelent meg Budapesten
A magyar nyelv a Kárpát-medencében Trianon előtt és után. Nyelv- és oktatáspolitikai tanulmányok című konferenciakötet. Szerkesztette **Pomozi Péter.**

[Bővebben:](#)

Külhoni magyar kutatók tanulmányaival jelent meg Budapesten a **Második Trianon? Tanulmányok a párizsi magyar békeszerződés aláírásának 75. évfordulójára** című kötet. Szerkesztette **Fülöp Mihály.**

[Bővebben:](#)

Kanadában jelent meg **Göllner B. András** **The Forgotten Revolution: The 1919 Hungarian Republic of Councils** című kötete.

[Bővebben:](#)

Szintén Kanadában jelent meg a **Fresh Voices from the Periphery: Youthful Perspectives of Minorities 100 Years after Trianon** című esszékötet. Szerkesztette **Susan M. Papp.**

[Bővebben:](#)

A Vajdaságban jelent meg **Csömöre Zoltán** **A nagy háború katonái voltak** című kötete.

[Bővebben:](#)

Szabadkán jelent meg **Káich Katalin** **Identitáskeresésben** című kötete. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Sárosi-Blága Ágnes** **Vidéki társadalmi kérdések és kutatások** című kiadványa a székelyföldi vidékfejlesztési kutatásokról.

[Bővebben:](#)

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület adta ki az **Arte et ingenio.** Tanulmányok **Kovács András** hetvenötödik születésnapjára című kötetet. Szerkesztették **Gálfi Emőke,**

Kovács Zsolt (az MTA köztestületének külső tagjai) és **P. Kovács Klára**.

[Bővebben:](#)

Megjelentek a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet új kötetei:

Angela Gröber: Von der Minderheit zur Volksgruppe.

Die Deutschen in der Karpatenukraine 1920–1944

[A kisebbségtől a népcsoportig. Németek a Kárpátalján 1920–1944 között].

[Bővebben:](#)

Az én imám a munka legyen.

Borsos Mihály plébános írásai II. Naplók, levelek 1945–1974.

[Bővebben:](#)

Forum Social Sciences

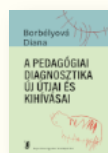
Review. Társadalomtudományi Szemle 2021/5.

[Bővebben:](#)

Kassán jelent meg **Szeghy-Gayer Veronika Tost László, Kassa polgármestere** című kötete.

[Bővebben:](#)

A Selye János Egyetem adta ki **Borbély Diana A pedagógiai diagnosztika új útjai és kihívásai** című kötetét.

[Bővebben:](#)

Megjelent és letölthető a világhálóról a kárpátaljai **Terítéken a tudomány** című

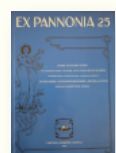
konferenciakötet. Főszerkesztő: **Fazekas Andrea**.

[Bővebben:](#)

Nők a tudományban címmel jelent meg a **Magyar Tudomány** letölthető **februári** tematikus száma. Szerkesztette **Pető Andrea**.

[Bővebben:](#)

Megjelent az **Ex Pannonia**, a Szabadkai Történelmi Levéltár folyóiratának **25. száma**.

[Bővebben:](#)

Megjelent az **Erdélyi Múzeum** folyóirat **2021/4. száma**.

Szerkesztette **Veress Károly**, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság **Firka** folyóiratának **2021-2022/2. száma**.

[Bővebben:](#)

Megjelent a kolozsvári **Korunk** folyóirat **februári** tematikus száma Variációk államszocializmusra – Magyarország és Románia (1945–1989) címmel.

[Bővebben:](#)

A magyar szociológiáról készült tematikus összeállítással jelent meg, Rostás Zoltán szerkesztésében, a Pszichologia Socială új

lapszáma, benne a **Zoltán A. Biró, Ágnes Sárosi-Blága: Paradigm Shift or Individual Experiment?** A Socio-analysis of Agricultural Innovation Processes in a Rural Region című tanulmánnyal.

[Bővebben:](#)

Interjút olvashatnak el a világhálón **Göllner B. András** közgazdásszal, a montreali Concordia Egyetem emeritus professzorával.

[Bővebben:](#)

Interjút olvashatnak el a világhálón az aktuális szlovákiai népszámlálás eredményeiről **Gyurgyík László** szociológus–demográfussal, a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet munkatársával, a Selye János Egyetem oktatójával, az MTA köztestületének külső tagjával.

[Bővebben:](#)

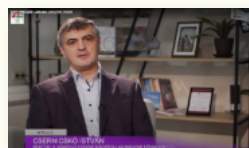
A Tamási Áron-emlékévről olvashatnak **interjút** a világhálón **Balázs Imre József** irodalomtörténésszel, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem docensével, az MTA köztestületének külső tagjával.

[Bővebben:](#)

A székely magyar identitásról olvashatnak el **interjút** a világhálón **Balázs Lajos** néprajzkutatóval, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem docensével, az MTA köztestületének külső tagjával.

[Bővebben:](#)

A **II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola** elmúlt tanévéről és jövőjéről

beszért **Csernicskó István** nyelvész, a főiskola rektora, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának tagja, akit meghallgathatnak a világhálón.

[Bővebben:](#)

KáVéPONT Sapientia címmel indított podcast-sorozatot a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Kolozsvári Kara.

[Bővebben:](#)

RENDEZVÉNYEK

Teológia a tudományért és a társadalomért címmel rendeztek konferenciát január

közepén Kolozsváron.

[Bővebben:](#)

Január 23-án az Amszterdami Magyar Szalon szervezésében online előadást tartott **Réthelyi Orsolya** történész, az ELTE Néderlandisztika Tanszék vezetője **A gyermekvonatok** címmel.

[Bővebben:](#)

Online módon rendezte meg harmadik **KÉSZLETT** konferenciáját január 24-én az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottságának Színháztudományi Szakbizottsága.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

7. oldal

Január 25-én **80 évvel később – az emlékezés jövője** címmel rendeztek előadást és panelbeszélgetést Újvidéken a Vajdaság területén nyolcvan évvel ezelőtt történt atrocitásokról.

[Bővebben:](#)

Január 26-án került sor a kárpátaljai **IQool** tudománypopularizáló program-sorozat hatodik adására **Irodalom, narratívák, forma és tartalom** címmel. A műsor újrachallgatható.

[Bővebben:](#)

Január 27-én a nyugat-magyarországi németek 1946-os kitelepítéséről rendeztek osztrák–magyar online szemináriumot a **Border(hi)stories** nevű program keretében.

[Bővebben:](#)

Január 27-én online előadást tartott **Silye Lóránd** geológus, őslénykutató, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem adjunktusa **A Szent László (kő)penzsek titkai** címmel. Az előadás meghallgatható.

[Bővebben:](#)

Január 27-én az Amerikai Magyar Könyvtár és Történelmi Társulat vendégeként **tudományos beszélgetésen** vett részt **Nagy-Szakál Dorottya**

kutatóorvos, a New York-i Magyar Tudományos Társaság elnöke.

[Bővebben:](#)

Kuriózumok, tévhitek, valós érdemek. A Holnap jelentőségéről és Ady nagyváradi kapcsolati hálójáról – a költő halálának 103. évfordulóján címmel tartott előadást Nagyváradon január 27-én **Boka László** irodalomtörténész, a BTK Irodalomtudományi intézetének tudományos főmunkatársa, a Partiumi Keresztény Egyetem docense.

[Bővebben:](#)

Árpád-házi Szent Margitról rendeztek tudományos emlékülést Bécsben január 29-én.

[Bővebben:](#)

Február 3-án az Artes Liberales sorozat keretében tartott előadást **Nagy-György Tamás** építőmérnök, a Temesvári Műszaki Egyetem professzora **Megbízhatunk-e az új anyagokban, új megoldásokban?** És a tudományban? címmel. Az előadás meghallgatható.

[Bővebben:](#)

Február 6-án Bécsben tartott előadást **Deák Ernő** történész, az Osztrák Tudományos Akadémia korábbi tudományos munkatársa, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának tagja **Ellenszélben.**

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

8. oldal

Töprengések a nyugati magyar diaszpóráról címmel.

[Bővebben:](#)

Február 8-án
**Noninvasive
Measurement of
Cerebral Blood**

Flow (CBF) Autoregulation (AR) and Intracranial Pressure (ICP) with Rheoencephalography (REG) címmel tartott előadást a NASA Human Research Program Investigators' Workshopján **Bodó Mihály** agykutató orvos, a Uniformed Services University of the Health Sciences, Bethesda adjunktusa, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Ugyanezen a napon a Virtuális Bolyai Egyetem keretében tartott előadást **Komlósi Piroška** pszichológus, a Károli Gáspár

Református Egyetem docense **Kell-e a családi életre és kapcsolati kultúrára felkészülni? Mikor? Kinek? Hogyan?** címmel.

[Bővebben:](#)

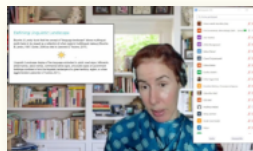
Re-activate Budapest címmel tartott online előadást február 8-án a Magyar Mérnökök és Építészek Svájci Egyesülete szervezésében **Szabó Lilla** tájépítész, az Eidgenössische Technische Hochschule tudományos munkatársa.

[Bővebben:](#)

Precision Oncology címmel tartott előadást New Yorkban ugyanaznap **Halmos Balázs** onkológus professzor, az Albert Einstein College of Medicine/Montefiore Medical Center kutatási igazgatóhelyettese.

[Bővebben:](#)

Február 9-10-én rendezték meg Beregszászban a **Nyelvi tájkép** elnevezésű online workshopot, amelyen **Anastassia Zabrodskaja**, a Tallinni Egyetem nyelvész professzora tartott előadást.

[Bővebben:](#)

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

92 éves korában **elhunyt Murádin László** nyelvész, a Román Akadémia főkutatója, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Teknőseletet neveztek el a két éve elhunyt erdélyi **Vremir Máttyás** paleontológus–geológusról, az Erdélyi Múzeum-Egyesület kutatójáról.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

Az örvidéki Nagymartonban született 265 éve **Kitaibel Pál természettudós**, polihisztor, a pesti egyetem professzora, a Fűvészkert igazgatója.

[Bővebben:](#)

A vajdasági Magyarokanizsán született 235 évvel ezelőtt **Beszédes József vízépítő mérnök**, a magyar nyelvű műszaki irodalom egyik megalapozója, akadémikus.

[Bővebben:](#)

Kassán született 225 évvel ezelőtt gróf **Andrássy György gazdasági szakíró**, az MTA tagja és egyik megalapítója.

[Bővebben:](#)

220 évvel ezelőtt született a kalotaszegi Magyargyerőmonostoron **Debreczeni Márton bánya- és kohómérnök**, a róla elnevezett csigafúvó feltalálója.

[Bővebben:](#)

Nagyszebenben született 195 esztendeje **Bielz Eduard Albert zoológus**, Erdély faunájának kutatója, akadémikus.

[Bővebben:](#)

Temesváron született szintén 195 évvel ezelőtt **Schmidt Ferenc építész**, Bolyai-kutató.

[Bővebben:](#)

185 éve az Arad megyei Kürtösön látta meg a napvilágot **Kerpely Antal kohómérnök**, a selmecbányai akadémia tanára, akadémikus.

[Bővebben:](#)

Pozsonyban született 180 évvel ezelőtt **Török (Ponori Thewrewk) Aurél orvos**, antropológus professzor, a budapesti egyetem Antropológiai Intézetének első vezetője, akadémikus.

[Bővebben:](#)

A székelyföldi Füle községben született 160 éve **Pfeiffer Péter fizikus**, a kolozsvári, majd a szegedi egyetem professzora, az utóbbinak rektora.

[Bővebben:](#)

A felvidéki Szomolnokon született 145 évvel ezelőtt **Solt (Spissák) Béla kohómérnök**, a selmecbányai akadémia tanszékvezető tanára.

[Bővebben:](#)

115 éve született **Selye János osztrák–magyar származású orvosbiológus**, kémikus, a Montreali Egyetem intézet-igazgató professzora, a stresszelmélet kidolgozója.

[Bővebben:](#)

Aradon született 110 éve **Allodiatoris Irma antropológus**, tudománytörténész, a Természettudományi Múzeum gyűjteményvezetője.

[Bővebben:](#)

Idén lenne 70 éves **Trugly Sándor régész–muzeológus**, a Duna Menti Múzeum avar kort kutató munkatársa.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

10. oldal

FELHÍVÁSOK

Közzétette a **Bolyai János Kutatási Ösztöndíj 2022.** évi pályázatát az MTA.

Pályázási határidő: március 18.

[Bővebben:](#)

TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY

A Tempus Közalapítvány **ösztöndíjpályázat**ot hirdet a **bécsi Collegium Hungaricum**a általános elméleti, valamint

forrásfeltáró, illetve forrásfeldolgozó kutatások elvégzésére – a közös közép-európai múlt, illetve az osztrák–magyar kapcsolattörténet terén.

A beadási határidő: február 17.

[Bővebben:](#)

Fiatal kutatók pályázhatnak a **DDr. Stefan László püspöki**

díjra a közép-európai népek együttélésével vagy a mai Burgenland (Örvidék) területének egyház- és regionális történetével foglalkozó tudományos tanulmányokkal.

A beadási határidő: május 13.

[Bővebben:](#)

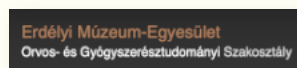
Külügyi Műhely Alapítvány

Publikálási lehetőséget kínál a Külügyi Műhely

nevű online tudományos folyóirat.

Az idei első számhoz a benyújtási határidő: április 10.

[Bővebben:](#)

Erdélyi Múzeum-Egyesület
Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály

Március 11-én
rendezik meg

Székeljudvarhelyen a XXVIII.
Családorvosi Továbbképző Konferenciát.

A jelentkezési határidő: március 4.

[Bővebben:](#)

II. RÁKÓCZI FERENC
KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

A pandémia hatása és kihívásai az

oktatásban címmel március 24–25-én nemzetközi tudományos konferenciát rendeznek Beregszászban.

A jelentkezési határidő: február 25.

[Bővebben:](#)

Március 31-én rendezik meg Nagyváradon a 11.

EL&LE (English Language & Literatures in English) nemzetközi konferenciát.

A jelentkezési határidő: március 10.

[Bővebben:](#)

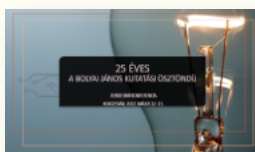
Az **Amerikai Magyar Akadémikusok Társasága** idén május 5-7. között

Budapesten rendezi meg 6.

konferenciáját.

A jelentkezési határidő: február 20.

[Bővebben:](#)

Május 12-13-án **25 éves a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj** címmel jubileumi

konferenciát rendez az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottsága.

[Bővebben:](#)

Kézdivásárhelyen rendezi meg május 12-15. között a

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

11. oldal

**XXIII. Nemzetközi Bányászati,
Kohászati és Földtani Konferenciát**
az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos
Társaság.

A jelentkezési határidő: április 1.

[Bővebben:](#)

Június 9-12. között rendezi
meg Csíksomlyón a XXVI.
**Nemzetközi Építéstudományi Konfe-
renciát** az Erdélyi Magyar Műszaki
Tudományos Társaság.

A jelentkezési határidő: május 1.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

12. oldal

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele

2022/2. szám

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkesztő: Kálóczy Katalin

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

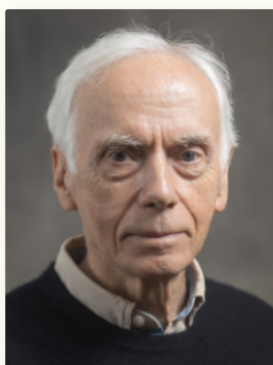
A hírlevél korábbi számai megtekinthetők

[az MTA honlapján.](#)

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Mészáros Péter István

(Budapest, 1943. július 15.)

a Magyar Tudományos Akadémia
külső tagja

Péter István Mészáros was born in Budapest on 15 July 1943. His parents were war refugees, who settled first in Belgium, later in Argentina. He received a master's degree in physics from the National University of Buenos Aires, Argentina in 1967 and a doctorate in astronomy from the University of California, Berkeley in 1972. In 1972-73 he was research associate at the Department of Astrophysical Sciences of Princeton (New Jersey) University, in 1973-75 research fellow at the Institute of Astronomy of Cambridge (England) University, in 1975-83 staff scientist of the Max Planck Institute for Astrophysics, in Garching, Federal Republic of Germany. In 1983 he joined Pennsylvania State University, University Park, in 1983-87 he was associate professor, in 1987-2000 professor, in 2000-2005 distinguished

Mészáros Péter István Budapesten született 1943. július 15-én. Szülei háborús menekülteként először Belgiumban, majd Argentínában telepedtek le. 1967-ben a Buenos Aires-i Egyetemen fizikus diplomát szerzett, majd 1972-ben asztronómiából doktorált a Kaliforniai Egyetemen, Berkeleyben. 1972-73-ban a Princeton Egyetem (New Jersey) Asztrofizikai Tudományok Tanszékén, 1973-75-ben a Cambridge-i Egyetem (Anglia) Asztronómiai Intézetében volt ösztöndíjas kutató. 1975-83-ban a Max Planck Asztrofizikai Intézetben dolgozott Garchingban (NSZK). 1983-ban lett a Pennsylvania Állami Egyetem munkatársa, 1983-87-ben docensként, 1987-2000-ben professzorként, 2000-2005-ben címzetes professzorként dolgozott. 2005-2019 között Eberly professzor és tanszékvezető

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

14. oldal

professor of the Department of Astronomy and Astrophysics and the Department of Physics, in 2005-2019 Eberly Chair of Astronomy and Astrophysics and Professor of Physics, since 2019 he has been Eberly Chair Professor Emeritus, Astronomy and Astrophysics and Physics. In 2007-2021 he was director of the Center for Multimessenger Astrophysics, in 2021 member of the Executive Committee at the Institute for Gravitation and the Cosmos, Pennsylvania State University.

Since 1999 he has been member of the SWIFT Gamma Ray Burst satellite (in 1999-2014 Science theory lead), in 2003-2013 he was member of ICECUBE km³ Antarctic Cherenkov Neutrino Detector science team, in 2006-2017 affiliate member of the FERMI Gamma Ray Large Area Space Telescope science team, since 2011 he has been member of the AMON Astrophysical Multimessenger Observatory Network consortium. He has served on numerous committees of NASA, the National Science Foundation, and the American Astronomical Society. He also has served as the chair of the Non-thermal Gamma-Ray Sources Program and the Ultra-High Energy Cosmic Rays, Neutrinos, and Photons Program, both at the Kavli Institute for Theoretical Physics at the University of California in Santa Barbara.

His main fields of research are gamma-ray bursts, neutrino astrophysics, cosmology, cosmic rays, gravitational waves and neutron stars. Professor Mészáros is known for his work on the relativistic fireball shock model of gamma ray bursts and their afterglows. Gamma ray bursts are enormous explosions that occur in distant

az Asztronómiai és Asztrofizikai Tanszéken és professzor a Fizika Tanszéken. 2019 óta az Asztronómiai, Asztrofizikai és Fizika Tanszék Eberly emeritus professzora.

2007-2021-ben a Multimessenger Asztrofizikai Központ igazgatója, 2021-ben a Gravitációs és Kozmosz Intézet Végrehajtó Bizottságának tagja.

1999 óta tagja a SWIFT Gamma Ray Burst (gammakitörések) műholdat kísérő tudományos teamnek (1999-2014 között elméleti vezető), 2003-2013-ban tagja volt az ICECUBE km³ Antarktiszi Cserenkov neutrino detektor tudományos teamnek, 2006-2017-ben társult tagja a FERMI gammasugaras űrtávcső tudományos teamnek, 2011 óta konzorciumi tagja az AMON Asztrofizikai Multimessenger Megfigyelő Hálózatnak. Részt vett több NASA bizottság, a Nemzeti Tudományos Alap és az Amerikai Asztronómiai Társaság munkájában. Elnöke volt a Non-thermal Gamma-Ray Sources Programnak és az Ultra-High Energy Cosmic Rays, Neutrinos and Photons Programnak (Ultranagy energiájú kozmikus sugarak, neutrínok és fotonok) a Kaliforniai Egyetem Kavli Elméleti Fizikai Intézetében, Santa Barbarában.

Fő kutatási területe a gammakitörések, a neutrino asztrofizika, a kozmológia, a kozmikus sugarak, a gravitációs hullámok és a neutroncsillagok. Jelentős eredményeket ért el a gammakitörések tűzgolyó lökéshullám modelljének és utánvilágításának kutatásában. A gammakitörések távoli galaxisokban lezajló óriási kitörések, úgy vélik, hogy neutroncsillagokat és feketelyukákat képező szupernóva-robbanások következményei. Nevéhez fűződik a Mészáros-effektus,

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

15. oldal

galaxies and are thought to be the result of supernova implosions forming neutron stars and black holes. He also is responsible for the Mészáros effect, an equation in physical cosmology that quantifies how cold dark matter influences the initial formation of galaxies and galaxy clusters.

He is author of more than 400 peer-reviewed papers, three books and numerous review articles. He has had more than 250+ invited talks and colloquia, and organized more than 30 conferences.

He was a research fellow of the National Academy of Sciences (NAS/NRC-IREX Fellow, 1986), he was Smithsonian Fellow (1982-83, 1990), Royal Society Guest Research Fellow, U.K. (1991), Fellow of the American Physical Society (1997-), John Simon Guggenheim Memorial Foundation Fellow (1999-2000). He is member of the American Academy of Arts and Sciences (2010), Einstein Professor of the Chinese Academy of Sciences (2013-15), legacy fellow of the American Astronomical Society (2020) and the National Academy of Sciences (2021). In 2004 he was G. Marx Lecturer, Eötvös Physical Society, Hungary.

His honours include the First Prize of the Gravity Research Foundation (with P. Kafka, 1976), the Rossi Prize of the American Astronomical Society (with M. Rees and B. Paczynski, 2000; with N. Gehrels and the Swift team, 2007), Pennsylvania State University Eberly College of Science Distinguished Service Award (2004), "Best of What's New Award" from Popular Science with the Swift team (2005). Top Ten Physics News Stories, American Physical Society (with

a fizikai kozmológiában használt egyenlet, amely számszerűsíti a hideg sötét anyagnak a kezdeti galaxisok és galaxisklaszterek képződésére gyakorolt hatását.

Több mint 400 szakmailag lektorált tanulmány, 3 könyv és számos cikk szerzője. 251 fölött van meghívott előadásainak és kollokviumainak a száma, több mint 30 konferenciát szervezett.

Ösztöndíjasa volt a Nemzeti Tudományos Akadémiának (NAS/NRC-IREX Fellow, 1986), volt Smithsonian ösztöndíjas (1982-83, 1990), ösztöndíjas vendégkutatója volt a Royal Society-nek (U.K. 1991), tagja az Amerikai Fizikai Társaságnak (1997), John Simon Guggenheim Memorial Foundation Ösztöndíj fellow (1999-2000). Tagja az Amerikai Művészeti és Tudományos Akadémiának (2010), a Kínai Tudományos Akadémia Einstein professzora (2013-2015), örökös tagja az Amerikai Csillagászati Társaságnak (2020) és rendes tagja az Amerikai Nemzeti Tudományos Akadémiának (2021). 2004-ben Marx György-emlékelőadó volt (Eötvös Loránd Fizikai Társaság).

Elismerései között szerepel a Gravity Research Foundation első díja (P. Kafkával, 1976), az Amerikai Csillagászati Társaság Rossi Díja (M. Rees és B. Paczynski kollaborációban, 2000, N. Gehrels és a SWIFT team kollaborációban, 2007), a Pennsylvania Állami Egyetem Eberly College Kiemelkedő Tudományos Szolgálatért Díj (2004), a Népszerű Tudomány „Best of What's New Award Díja (SWIFT kollaborációban, 2005), az Amerikai Fizikai Társaság Top Ten Physics News Stories díja (SWIFT

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

16. oldal

the Swift team, 2008). He has been listed on Thomson Reuters ISI Highly Cited Researchers list, in 1999-2009 ranked first by citations and papers on gamma-ray bursts.

In 2010 he was elected external member of the Hungarian Academy of Sciences in the Section of Physical Sciences. He read his inaugural speech A legmagasabb energiájú sugárzások és forrása a világűrben on 1 June 2011.

We asked three questions to Professor Péter István Mészáros. The questions and his short answers follow.

1.
Hungary is very proud of its „grey matter”, the scientific performance is considered one of the country’s most important results. How important do you think Hungary is in the scientific world of the 21st century?

Péter István Mészáros: In the 21st century, despite the diminished physical and economic circumstances imposed after World War 1, Hungarian scientists both inside and outside the country’s borders have continued to contribute important advances, punching above the country’s relative geopolitical weight.

2.
A great number of excellent Hungarian scientists live and work outside Hungary. What do you think of your national and professional identity with reference to your scientific career?

kollaborációban, 2008). Folyamatosan szerepel a Thomson Reuters ISI Highly Cited Researchers listán, 1999-2009 első hely a gammakitörésekkel kapcsolatos idézetek és tanulmányok listáján.

2010-ben a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává választották a Fizikai Tudományok Osztályában. Székfoglaló előadását 2011. június 1-jén tartotta A legmagasabb energiájú sugárzások és forrása a világűrben címmel.

Három kérdést tettünk föl Mészáros Péter István professzor úrnak. A kérdéseket és a rövid válaszokat az alábbiakban közöljük.

1.
Magyarország nagyon büszke a szürke-állományára, a tudományos teljesítmény az ország egyik legfontosabb eredményének számít. Hogyan ítéli meg Magyarországnak a 21. századi tudomány világában betöltött szerepét?

Mészáros Péter István: Az I. világháború utáni korlátozott fizikai és gazdasági körülmények ellenére a magyar tudósok – országon belül és kívül – továbbra is jelentős eredményeket értek el, jóval meghaladva az ország relatív geopolitikai súlyát.

2.
Sok magyar tudós él és dolgozik Magyarország határain kívül. Milyen összefüggést lát nemzeti/etnikai hovatartozása és tudományos pályafutása között?

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

17. oldal

Péter István Mészáros: I have always considered myself Hungarian, and have always insisted on having the accents on my surname properly displayed in publications and name plates. While I have lived abroad since I was a year and a half old, Hungarian culture has had the deepest effect on me, and I continue speaking Hungarian with my son.

3.
We live in a changing world facing problems unknown earlier. Which areas of research can meet the most urgent demands of our days?

Péter István Mészáros: Probably the most urgent areas of investigation for facing the future challenges of humanity are biological research, energy research, and finding a national and international socio-political balance.

Contact

Pennsylvania State University,
525 Davey Laboratory,
University Park
Pennsylvania 16802, US
Tel.: +1 814 8650418
Fax: +1 814 8632842
E-mail: nnp@psu.edu
Web: <http://personal.psu.edu/nnp/>

Mészáros Péter István: Mindig magyarnak tartottam magamat, és ragaszkodtam ahhoz, hogy publikációkon és névjegyeken a vezetéknevem helyesen – ékezetekkel – szerepeljen. Másfél éves korom óta nem élek Magyarországon, de a magyar kultúra nagyon mélyen hat rám. A fiammal magyarul beszélek.

3.
Változó világunkban korábban ismeretlen problémákkal szembesülünk. Véleménye szerint melyik tudományterület kutatásai adhatnak leginkább választ korunk legégetőbb kérdéseire?

Mészáros Péter István: A jövőben valószínűleg a biológiai és az energia-kutatás adhat választ az emberiség előtt álló legégetőbb problémákra. Meg kell találni a nemzeti és nemzetközi társadalmi–politikai egyensúlyt.

Kapcsolat

Pennsylvania State University
525 Davey Laboratory
University Park
Pennsylvania 16802, US
Tel.: +1 814 8650418
Fax: +1 814 8632842
E-mail: nnp@psu.edu
Honlap: <http://personal.psu.edu/nnp/>

